

Concept titel

Kiezen voor Groen én Links

**Concept Verkiezingsprogramma
GroenLinks Zaanstad**

Gemeenteraadsverkiezingen 2022

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Zaanstad: De groene klimaatstad	4
1.1 Klimaat en duurzaamheid	4
1.2 Groen, natuur, schone lucht en schoon vervoer	6
2 Zaanstad: Iedereen doet mee.....	10
2.1 Zorg	10
2.2 Werk en armoede	12
2.3 Gelijke kansen	13
3 Zaanstad: De leefbare stad	15
3.1 Wonen	15
3.3 Economie en toerisme	18
4 Zaanstad: De open stad	20
4.1 Democratie	20
4.2 Dienstverlening	21

Colofon, GroenLinks, Zaanstad, oktober 2021, versie ALV
Auteurs: Romkje Mathkor, Wessel Breunese, Jan de Laat

Afbeeldingen: Buitengewoon Zaanstad, Pixabay, deorkaan.nl , zaanstad.nl, debieb.nl, groenlinks.nl

Voorwoord

Zaanstad heeft te maken met grote uitdagingen. Er moet een goed en ruim aanbod betaalbare woningen komen voor jong en oud. Alle Zaankanters verdienen dezelfde kansen in onze mooie stad zonder armoede, discriminatie of achterstelling. De gezondheid en leefbaarheid staan onder druk door klimaatverandering en het gebrek aan groen en natuur. Sociale en groene keuzes zijn hard nodig. Groen en Links, rood en groen. Ze horen meer dan ooit bij elkaar.

De klimaatcrisis is de grootste uitdaging van onze tijd. Ook in Zaanstad merken we de gevolgen van wateroverlast en hitte. De vieze lucht moet schoner. Onze gezondheid en de leefbaarheid staan op het spel. De aanpak van klimaatverandering heeft topprioriteit. Dat doen we door fors in te zetten op schone energie uit zon en wind, onze stad radicaal groener te maken, te investeren in de natuur en de biodiversiteit en duidelijk te kiezen voor voetgangers en fietsers.

Dat is groen. Maar het is ook links omdat we het eerlijk en sociaal doen. Als we investeren in het klimaat pakken we ook de ongelijkheid aan. We ondersteunen Zaankanters met een lager inkomen en laten hen profiteren van de veranderingen. Bij het bouwen van nieuwe en energiezuinige woningen, investeren we ook in een omgeving met meer groen en natuur. We pakken de klimaatverandering samen met bewoners aan waarbij bestaande wijken opgeknapt worden. En we bieden iedereen de kans om op een schone en veilige manier van A naar B te komen: lopend, op de fiets, met een deelauto of met het openbaar vervoer.

Voor mensen met een laag of gemiddeld inkomen is het steeds moeilijker om in Zaanstad te blijven wonen met almaar stijgende huizenprijzen en huren. Woningen zijn steeds meer een beleggings- of speculatieobject. We hebben het doel om veel woningen te bouwen, maar daar horen duidelijke afspraken bij voor woningcorporaties en ontwikkelaars zodat de woningen ook echt voor onze inwoners beschikbaar komen. Dat is sociaal. Maar het is ook groen omdat we ook afspraken maken over voldoende groen, ruimte om buiten te spelen, isolatie en schone energie.

En natuurlijk is het belangrijk dat er voldoende voorzieningen zijn. Goede scholen. Een breed aanbod van cultuur en sport. Laagdrempelige zorg voor iedereen. Een stad waarin we schulden en armoede aanpakken. Een stad waarin we diversiteit en verschillen omarmen. Dat maakt dat we een stad zijn waarin iedereen mee kan doen.

In 'ons' Zaanstad worden we sneller energieneutraal voor een schone en gezonde toekomst. Is het verschil tussen arm en rijk kleiner, zodat het voor je kansen niet uitmaakt waar je opgroeit. Hebben fietsers, voetgangers en spelende kinderen echt voorrang in het verkeer. Hebben bewoners een koel hoofd en droge voeten in tijden van klimaatverandering. Zijn er voldoende betaalbare woningen. Gaat het bouwen van deze woningen gepaard met radicale vergroening zodat er meer natuur en biodiversiteit in de stad is. En blijven we genieten van het prachtige en unieke landschap om ons heen waar de natuur sterker wordt.

Mooie doelen. En ze zijn haalbaar! Een stevig GroenLinks geluid in Zaanstad is en blijft nodig. Sinds 1990 doen we dat door creatieve en concrete voorstellen te doen. Of we nu oppositie- of coalitiepartij zijn, we wenden onze invloed altijd constructief aan om Zaanstad beter en mooier te maken. Die lijn en die manier van politiek bedrijven zetten we met dit verkiezingsprogramma voort.

Er is wat te kiezen op 16 maart!

#####

Lijsttrekker GroenLinks Zaanstad

1. Zaanstad: De groene klimaatstad

1.1 Klimaat en duurzaamheid

De aarde warmt op. Plant- en diersoorten sterven uit. De zeespiegel stijgt. Het weer wordt steeds extremer met hitte en hevige regenbuien tot gevolg. Onze gezondheid en leefbaarheid staan onder druk. Voor GroenLinks is de klimaatcrisis daarom de grootste uitdaging van onze tijd. We moeten nú de handen uit de mouwen steken om een leefbare en gezonde wereld voor onszelf en onze kinderen te behouden. Daarom krijgen klimaat en duurzaamheid in Zaanstad topprioriteit. Samen met onze bewoners kunnen we de zorg voor een gezond klimaat echt in de praktijk brengen. We willen klimaatneutraal worden in 2030. Ook willen we dat in 2050 alle huizen van het gas af zijn en zijn aangesloten op een alternatieve warmtebron.

GroenLinks vindt het belangrijk dat de overgang naar energie uit zon, wind of andere schone eerlijk en sociaal verloopt. Dat betekent dat GroenLinks wil dat mensen met een kleine portemonnee het meeste voordeel hebben. Dat kan door hen bijvoorbeeld extra te ondersteunen bij het isoleren van woningen, het gebruiken van schone energiebronnen of het deelnemen aan energiecoöperaties.

De overgang naar energie uit zon, wind of andere schone bronnen kan alleen slagen als we het samen met bewoners doen. We zetten in op gesprekken in de verschillende wijken en met belangenorganisaties van bewoners. We ondersteunen energiecoöperaties en zorgen ervoor dat niemand afhankelijk hoeft te zijn van grote monopolistische bedrijven. Het uitgangspunt is dat we lokaal geproduceerde energie lokaal gebruiken.

In Zaanstad maken we ons sterk voor een economie die grondstoffen in de kringloop houdt. Daarom wil GroenLinks dat de gemeente inzet op hergebruik van grondstoffen, in haar inkoopbeleid het goede voorbeeld geeft en maatregelen neemt om de hoeveelheid restafval te verminderen. Zo zorgen we voor een kringlooeconomie.

De aanpak van klimaatverandering moet andere problemen helpen oplossen. Zo wil GroenLinks dat we mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt opleiden voor nieuwe 'groene banen'. We vragen inwoners hoe we de leefbaarheid van hun wijk kunnen verbeteren en kijken hoe de klimaataanpak hierin past. En we versterken de lokale democratie door inwoners actief te betrekken bij de uitvoering van de verandering naar een schoon en gezond klimaat.

Actiepunten klimaat en duurzaamheid:

1. We grijpen de overgang naar energie uit zon, wind of andere schone bronnen aan om fors in wijken te investeren. Met belangenorganisaties van bewoners en woningbouwcorporaties maken we een agenda waarbij we bepalen hoe en wanneer een wijk van het gas af gaat en hoe tegelijkertijd de wijk verbeterd kan worden.
2. Zaanse warmtenetten maken gebruik van schone bronnen (geothermie, aquathermie, lucht- en bodemwarmte of groene stroom). De biomassacentrale in Zaandam is voor GroenLinks een tijdelijke oplossing en dient gesloten te worden zodra schonere alternatieven beschikbaar zijn.
3. We scholen mensen (om) en helpen hen aan 'groene banen' (zoals installateurs van warmtepompen en zonnepanelen, elektrotechnici of fijnslopers).
4. Inwoners met een kleine beurs worden koplopers in energiebesparing. Van energiecoaches krijgen zij gratis advies en hulpmiddelen (tochtstrips, ledlampen, radiatorfolie etc.). Door mensen zonder baan tot energiecoach op te leiden vangen we drie vliegen in één klap: mensen verbruiken minder energie, de energierekening gaat omlaag én de werkloosheid loopt terug.
5. Ook mensen zonder eigen dak of grond krijgen de mogelijkheid om in hun directe omgeving te investeren in schone energie. De gemeente ondersteunt bewonersinitiatieven, stelt ze daken, geluidsschermen en grond beschikbaar.
6. We maken duidelijke prestatieafspraken met woningbouwcorporaties: onder andere over minimale energielabels, het percentage energieneutrale woningen en woningen met zonnepanelen.
7. We verlenen alleen medewerking aan zonne- en windprojecten waarbij de gemeenschap financieel meeprofiteert (via energiecoöperaties) en waarbij de omliggende natuur wordt verbeterd.
8. We experimenteren met vernieuwende manieren om zonne-energie op te wekken: zonnepanelen op carports, gevels, bushokjes, hekwerken, geluidswanden, lantarenpalen, vangrails etc.
9. We zorgen voor een goede natuurlijke en maatschappelijke inpassing van wind- en zonneprojecten. Windmolens kunnen langs het Noordzeekanaal geplaatst worden. Buiten de natura 2000 gebieden om kijken we waar we 'energietuinen' kunnen maken waar zonneweides worden gecombineerd met rijke natuur die bijdraagt aan een toename van biodiversiteit.
10. De gemeente heeft een voorbeeldfunctie. We gaan daarom voor maximale CO₂-reductie binnen de gemeentelijke organisatie. We gebruiken groene stroom, leggen zonnepanelen op al onze daken en op maatschappelijk vastgoed (scholen, sportvoorzieningen etc.) en gebruiken alleen elektrische vervoersmiddelen en gereedschap. Ook zetten we ons actief in voor verduurzaming in de keten (leveranciers, onderaannemers etc.).
11. Met 'wortel en stok' zorgen we dat de Zaanse bedrijven meedoen in de energietransitie. We zijn streng als het gaat om naleving van de Wet milieubeheer zodat de lucht in Zaanstad schoner wordt. Tegelijkertijd helpen we hen actief om besparende maatregelen door te voeren.
12. We willen dat Zaanstad hét knooppunt wordt voor duurzame ondernemers. Nieuwe bedrijven én bedrijven die hun erfpacht willen verlengen op Hoogtij moeten aan duurzaamheidseisen voldoen. En Zaanstad wordt aanjager van duurzame startups en sociaal ondernemers die werken aan vernieuwende oplossingen.
13. Met winkeliersverenigingen en de lokale afdeling van Koninklijke Horeca Nederland maken we duidelijke afspraken over afvalscheiding, duurzame logistiek en maatregelen om energieverspilling (terrasverwarming, open winkelpuien) tegen te gaan.
14. We gaan veel minder afval weggooien. Huishoudens die minder restafval aanbieden, betalen een lagere afvalstoffenheffing.
15. We slopen en bouwen circulair. Circulariteit – waarbij kringlopen zich sluiten en afval een grondstof is – wordt een vast vereiste bij sloop, gronduitgifte, aanbestedingen en vergunningen. Binnen de toekomstige Omgevingswet stellen we scherpere eisen aan de milieuprestaties (MPG) van nieuwbouw, ze moeten klimaatneutraal zijn.
16. De gemeente koopt circulair in en wordt een norm bij alle aanbestedingen.

1.2 Groen, natuur, schone lucht en schoon vervoer

Zaans groen is niet alleen een kleur die past bij ons verleden. Het is de kleur die hoort bij het Zaanstad van de toekomst. Zaanstad wordt een stad met schone en gezonde lucht. Een stad die radicaal groener wordt zodat we voorbereid zijn op klimaatverandering en de biodiversiteit versterken. Een stad die is omringd door waardevolle natuur en een uniek landschap, waarbij we bodemdaling tegengaan en de flora en fauna versterken. En een stad waar voetgangers, fietsers en het openbaar Vervoer op één staan.

Het gaat niet goed met de natuur in Zaanstad. Groen, biodiversiteit en natuur maken teveel plaats voor stenen en asfalt en hebben te leiden onder vervuiling. Doodzonde, want gebrek aan groen maakt ongelukkig, ongezond en kan tijdens hete zomers zelfs dodelijke gevolgen hebben voor mensen met een zwakkere gezondheid. Vogels, vleermuizen en insecten sterven in rap tempo uit, omdat ze geen thuis meer hebben. En het landschap verrommelt en verdroogt.

Voldoende groen en natuur zijn onmisbaar. Voor ons welzijn, voor de ontwikkeling van onze kinderen en voor het voortbestaan van dieren en insecten. GroenLinks wil schone lucht voor iedereen. Kwetterende vogels en kinderen die zorgeloos op straat spelen. We koesteren de schoonheid en de rust van een natuurwandeling of fietstocht door onze veenweidegebieden en polders. We komen op voor natuur, dieren en insecten. En daarom willen wij fundamenteel andere keuzes maken. Groene en sociale keuzes. Met geluk, gezondheid en onze aarde voorop.

In Zaanstad maken we het verschil. Wij stellen groen, biodiversiteit en kwaliteit van leven centraal. Dat doen we bij ieder bouwproject, elke aanpassing van de openbare ruimte en ieder toekomstplan. Iedereen heeft recht op een groene omgeving in de buurt van hun thuis. We beschermen onze natuur en gaan onze landschappen herstellen en versterken. We maken onze omgeving weerbaar tegen de gevolgen van klimaatverandering. Tegen extreme hitte, droogte en hoosbuien. Bouwen voor de mens betekent wat ons betreft ook bouwen voor dieren en insecten. Of we het nu hebben over mens, dier, of onze aarde: GroenLinks zet groen geluk op één.

De ruimte die we hebben is beperkt, en wordt nu te veel ingenomen door de auto. Die ruimte kunnen we beter inzetten om elkaar te ontmoeten, te ontspannen en te bewegen. Het is belangrijk dat onze stad op een schone, gezonde en veilige manier bereikbaar is. Daarom zetten we volmondig in op wandelen, fietsen, deelmobiliteit en openbaar vervoer.

Actiepunten groen, natuur:

1. Iedereen heeft recht op groen: we willen dat in Zaanstad iedere inwoner binnen vijf à tien minuten lopen een groene openbare omgeving tot beschikking heeft om te ontspannen en te bewegen. Al deze groengebieden zijn met elkaar verbonden door groene stroken en water. Zo ontstaan groene en blauwe routes door de stad.
2. Zaanstad heeft een achterstand in het onderhoud van de openbare ruimte. Deze moet worden ingelopen op een manier waarbij iedere renovatie of aanpassing in de openbare ruimte méér groen en biodiversiteit oplevert. Met andere woorden: elke aanpassing moet Zaanstad óók groener maken. Zeker in wijken die nu weinig groen hebben. Daarbij wordt ook ingezet op manieren om water op te vangen en hittestress te verminderen.
3. We planten ieder jaar minimaal 1000 extra bomen. We wijzen meer plekken aan voor 'Tiny Forests' om de biodiversiteit extra te versterken. Als de gemeente een boom kapt, planten we er minimaal één terug. Om bomen te kappen met een bredere omtrek dan 25 cm is een vergunning nodig, zowel voor de overheid, particulieren en bedrijven.
4. Vogels, vlinders, bijen en andere insecten zijn van groot belang voor onze leefomgeving. We houden daarom rekening met biodiversiteit bij het beheer van openbaar groen. Onze parken, bermen en andere groene plekken worden voortaan ecologisch beheerd. Daarbij gaan we minder maaien dan nu en kijken we waar het begrazen met schaapskuddes kan worden uitgebreid zoals nu op verschillende plekken in Zaanstad al gebeurt.
5. Het is belangrijk dat de ecologische structuur niet doorbroken wordt, ook niet wanneer er meer binnenstedelijk gebouwd wordt. Dieren moeten gemakkelijk van het ene naar het andere gebied kunnen lopen, springen of vliegen.
6. We ondersteunen groene burgerparticipatie. Daarmee zorgen we ervoor dat bewoners met hulp van de gemeente zelf samenwerken om meer natuur en groen te realiseren in straten en buurten.
7. Zaanstad heeft prachtige parken. GroenLinks vindt dat er minder festiviteiten plaats moeten vinden in deze parken. Wij vinden dat evenementen beter plaats kunnen vinden op de daarvoor aangewezen plekken, zoals De Burcht of de Rozengracht.
8. Zwerfafval is lelijk, vervuילend en schadelijk voor dieren. Er moet een programma komen om samen met bewoners en ondernemers zwerfafval aan te pakken.
9. We bevorderen dierenwelzijn en pakken dierenleed aan. Dierenoverlast wordt diervriendelijk bestreden. We ondersteunen dierenopvanglocaties ruimhartig. We bevorderen de verantwoorde zorg voor huisdieren.
10. Zaanstad moet geen vergunningen verstrekken aan circussen die wilde dieren gebruiken.
11. We streven ernaar dat ieder dak groen wordt, vol ligt met zonnepanelen of op een andere manier goed gebruikt wordt. Daarom verplichten we dubbel gebruik van daken op alle daken die van de gemeente zijn of waar de gemeente aan meebetaalt. We verleiden particulieren om hun daken te transformeren door subsidies voor groene daken of zonnepanelen.
12. We bouwen niet in het groen, dus alleen binnenstedelijk. Voor ontwikkelaars die bouwprojecten willen aangaan in onze gemeente geldt dat zij klimaatadaptief en natuurinclusief moeten bouwen. Zo dragen onze nieuwe wijken bij aan de verdere vergroening van de stad, ook op daken en gevels. En zorgen ze voor meer waterberging, ecologische verbindingen en ruimte voor vogels, insecten en vleermuizen.
13. GroenLinks vindt dat er meer actie gewenst is om de verstening van tuinen en onnodige verharding van de openbare ruimte tegen te gaan. 'Stenen eruit, groen erin!'
14. Onze veenweidegebieden zijn uniek voor Nederland en zelfs voor Europa. Om die gebieden (zoals Polder Westzaan en de Kalverpolder) in stand te houden, is het essentieel dat de gebieden nat en brak blijven. We willen de bodemdaling en de CO₂ uitstoot die daarmee gepaard gaat tegengaan. En de natuur en de biodiversiteit versterken. Samen met alle belanghebbenden (zoals natuurorganisaties, beheerders, waterschap, agrariërs) willen we plannen maken om deze doelen te bereiken waarbij ook een transitie naar schonere en kringlooplandbouw plaatsvindt.
15. Alle Zaanse kinderen krijgen natuur en milieueducatie waarbij het aantal schooltuinen wordt uitgebreid.

Actiepunten schone lucht en schoon vervoer:

1. De stikstofuitstoot van de Zaanse industrie, agrariërs, en autoverkeer moet fors worden verlaagd. De wettelijke normen zijn niet streng genoeg. Daarom willen we bedrijven ondersteunen die meer willen doen.
2. De typisch Zaanse menging van wonen en werken knelt steeds meer. Bedrijven willen blijven groeien terwijl bewoners steeds meer hinder (geur, geluid, luchtkwaliteit) ervaren. Ook bouwen we huizen bij deze bedrijven. Bedrijven die voor veel hinder zorgen worden ondersteund door de gemeente bij een eventuele verhuizing of het nemen van bovenwettelijke maatregelen.
3. Om de luchtkwaliteit en de gezondheid van inwoners te verbeteren gaat Zaanstad naast een forse inzet op schoon vervoer ook stevig inzetten op het handhaven van vergunningen van bedrijven en deze actueel houden zodat ze altijd voldoen aan nieuwe wet- en regelgeving.
4. Zaanstad onderzoekt de mogelijkheden om het stoken van hout te verbieden. Het zelf meten van luchtkwaliteit door bewoners wordt bevorderd en op basis van deze metingen worden zo nodig maatregelen genomen.
5. Schiphol geeft bij veel bewoners geluidsoverlast en schade aan de gezondheid door uitstoot van bijvoorbeeld (ultra)fijnstof. De gezondheidsbelangen van onze bewoners worden actief ingebracht in het overleg over Schiphol. Daarbij pleiten we voor een krimp van luchthaven Schiphol en voor afschaffing van nachtvluchten.
6. GroenLinks is voor een vuurwerkverbod.

7. Veiligheid op straat is essentieel voor kinderen én volwassenen. Om daarvoor te zorgen, verlagen we de maximumsnelheid binnen de bebouwde kom naar 30 km/u. Waar mogelijk maken we wegen eenrichtingsverkeer en/of leggen we fietsstraten aan. Snorfietsen, brommers en scooters rijden voortaan op de rijbaan. En voetgangers en fietsers krijgen voorrang in het verkeer en worden sneller bediend bij stoplichten.
8. We investeren in de fietsinfrastructuur. Zo maken we fietsen aantrekkelijker en veiliger. Er komen bredere en snelfietspaden die alle wijken en dorpskernen met de belangrijkste voorzieningen verbindt. Waar nodig maken we extra fietsparkeerplekken.
9. De bewegwijzering voor fietsers moet verbeterd worden. Er moet betere bebording komen naar parkeervoorzieningen voor fietsers. Een hogere (spits)frequentie van de Hembrugpont kan bevorderen dat forenzen vaker de fiets kiezen om naar Amsterdam te gaan. Door voor rood asfalt te kiezen én betere zijbelijning toe te passen, worden fietspaden een stuk veiliger. Overbodige paaltjes moeten worden verwijderd.

10. Er moet extra aandacht zijn voor de routes die scholieren vaak nemen. Ook op en rond basisscholen moet de openbare ruimte veilig worden ingericht. Schoolbesturen moeten stimuleren dat kinderen lopend of per fiets naar school komen of worden gebracht.
11. Iedereen moet toegang hebben tot schoon vervoer, ook wie weinig te besteden heeft. Daarom onderzoeken we kortingen voor minima op openbaar vervoer en deelmobiliteit.
12. De openbare ruimte is van ons allemaal. We heffen parkeerplaatsen op en maken daarvan ruimte voor groen, fietsers en voetgangers. We voeren overal betaald parkeren in en maken iedere extra vergunning voor een tweede auto of meer per adres duurder. Bij nieuwbouw en OV-knooppunten verlagen we de parkeernormen en stimuleren we elektrisch deelvervoer.
13. Het reizen tijdens de spits is vervuילend, ongezond en zorgt voor veel overlast. De gemeente, onderwijsinstellingen en bedrijven starten een grootschalig mijd-de-spitsprogramma om inwoners te stimuleren de fiets te pakken, thuis te werken of buiten de spits te reizen naar het werk.
14. We zetten de omslag naar elektrisch vervoer in de hoogste versnelling. De gemeente vergroot de hoeveelheid laadpalen.
15. Zaanstad blijft zich inzetten voor een metroverbinding met Amsterdam. Daarnaast pleiten we voor meer en langere treinen op alle Zaanse NS stations en goede busverbindingen binnen heel Zaanstad. Daar horen ook nachtdienstregelingen bij.
16. GroenLinks is een tegenstander van de aanleg van de snelweg A8/A9. De Zaanse reservering hiervoor van €14 miljoen kan beter worden geïnvesteerd in schone vormen van vervoer en de leefbaarheid in Krommenie en Assendelft. Wij kiezen voor ondertunneling van de provinciale weg bij Krommenie.
17. We willen het aantal autoluwe zones uitbreiden.
18. Vervoer over water dient meer gestimuleerd worden. Het is een betrekkelijk schone manier van transport. Er moet voldoende walstroom worden aangeboden. Naast een toeristische verbinding naar Amsterdam over water moet er ook geïnvesteerd worden in snellere bootverbindingen die voor forenzen interessant zijn.

2 Zaanstad: Iedereen doet mee

2.1 Zorg

In de zorg draait het om mensen en niet om regeltjes en cijfers. GroenLinks vindt dat iedereen recht heeft op passende zorg. Laagdrempelig en toegankelijk. Ongeacht achtergrond, status of handicap. GroenLinks vindt dat zorg en hulp dichtbij mensen geleverd moet worden. Het leveren van preventieve zorg, en een systeem waarbij de sterksten de schouders de zwaarste lasten dragen zijn daarbij belangrijk. Eigen keus is voor GroenLinks een belangrijk uitgangspunt. Zelfredzaamheid en zeggenschap dienen daarbij bevorderd te worden

Sinds de overheveling van het Rijk naar de gemeente, inclusief een bezuiniging, is de vraag enorm toegenomen. Daarom worstelen veel gemeenten met tekorten, zoals ook in Zaanstad. GroenLinks steunt alle acties om van het rijk voldoende geld te krijgen om onze doelstellingen voor elkaar te krijgen. We moeten ook kijken naar de oorzaken van de stijgende vraag.

Het is ook bedoeling dat Sociale Wijkteams zich inzetten op alle terreinen van de zorg met als uitgangspunt één plan, één gezin, één regisseur. Preventie is een hoofddoel. Daarom hoort ook het verbeteren van de sociaal-economische omstandigheden van onze inwoners tot preventie. Ook zinvolle dagbesteding, bewegen, een groene leefomgeving, schone lucht, gezond eten en de aanpak tegen eenzaamheid kunnen de achterstanden in de gezondheid verkleinen. Veel van onze burgers verlenen mantelzorg, vaak zonder dat ze het begrip kennen. Meer ondersteuning vindt GroenLinks dringend gewenst. Zorgen voor je naasten, mag nooit een reden zijn voor het korten van een uitkering (kostendelersnorm).

Hoe ervaart de burger nu de zorg? Vooral in de jeugdzorg is het schrijnend dat jongeren soms lang moeten wachten voordat ze in de GGZ aan de beurt zijn. Dat moet anders, want voordat ze zich melden, is er vaak ook al tijd overheen gegaan en hulp is dan des te dringender gewenst. Ook het kunnen doorgaan van de hulp, de bureaucratische rompslomp en het gebrek aan professionaliteit zijn aandachtspunten. Dat geldt zeker ook voor mensen met een psychische problematiek.

Voor jongeren dient er meer budget vrijgemaakt te worden. Uit het oogpunt van preventie is het belangrijk om feeling te houden met wat er in jongeren omgaat. Speciaal voor oudere kinderen zijn erg weinig voorzieningen. Ook het aanbod van cultuur en sport dient vergroot te worden. En dat vooral aan de hand van gesprekken met jongeren en niet over jongeren. Vooral in Zaanstad Noord ontbreekt het aan activiteiten voor jongeren

Actiepunten zorg:

- 1 Hulpverleners dienen samen te werken onder leiding van één regisseur.
- 2 De bekendheid en toegankelijkheid van de sociale wijkteams dient bevorderd te worden.
- 3 De sociale wijkteams moeten meer gebruik maken van vrijwilligers in hun wijk. Dat mes snijdt aan twee kanten: Goed voor de ontwikkeling van de vrijwilligers en het kan de wijkteams ontlasten.
- 4 GroenLinks wil het abonnementstarief van de WMO weer inkomensafhankelijk maken en zal daar bij het rijk op aan blijven dringen. En we kijken welke maatregelen de gemeente binnen de grenzen van de wet nu al kan nemen.
- 5 De gemeente dient initiatieven van mensen met een zorgvraag die samen een woongroep willen vormen beter te ondersteunen. Daar moet praktische ondersteuning voor komen.
- 6 We besteden meer aandacht voor mensen met geestelijke gezondheidsproblemen. Het project GGZ in de wijk dient verder uitgebreid te worden zodat in alle sociale wijkteams deze deskundigheid aanwezig is. Ook de wijkondersteuners van de huisartsen kunnen nog meer ingeschakeld worden.
- 7 GroenLinks vindt lange wachtlijsten in de GGZ niet acceptabel. Er moet een maximum aan wachtduur ingesteld te worden. Meer samenwerking in de regio is nodig. Tijdens de wachtperiode dienen cliënten actief begeleid te worden, ook naar andere manieren van hulp.
- 8 GroenLinks wil dat mantelzorgers beter ondersteund worden o.a. door ervaringsdeskundigen.
- 9 De mogelijkheden om mantelzorgers af en toe te vervangen door vrijwilligers dienen uitgebreid te worden. Dergelijke respijtzorg zou zowel thuis als in een respijthuis geleverd kunnen worden. GroenLinks is een warm voorstander van zo'n respijthuis.
- 10 We grijpen eerder in bij huiselijk geweld. Preventie is heel belangrijk.
- 11 Voorlichting op scholen kan helpen om kinderen beter te leren omgaan met verschillen van mening, angsten en tegenslag.
- 12 De gemeente dient zoveel als wenselijk is de slachtoffers van de toeslagenaffaire te ondersteunen.
- 13 Mensen met verward gedrag dienen niet door de politie opgevangen te worden, maar door een team van mensen in de geestelijke gezondheidszorg.
- 14 GroenLinks vindt dat in plaats van aanbestedingen in de zorg andere manieren van inkoop voor verbetering kunnen zorgen. Omdat aanbestedingen tot te veel onrust en wisselingen leidt. Sturen op financiën is belangrijk, maar de kwaliteit staat voorop. .
- 15 In iedere wijk moet genoeg plaats zijn voor alle belangrijke zorgvoorzieningen. Het liefst in combinatie met andere wijkvoorzieningen.
- 16 Er komen meer voorzieningen voor jongeren die aansluiten bij waar zij behoefte aan hebben, vooral in Zaanstad Noord

2.2 Werk en armoede

De arbeidsmarkt is snel aan het veranderen, bijvoorbeeld door automatisering. Vraag en aanbod passen niet op elkaar. Langdurige werkrelaties bestaan nauwelijks meer. Er is veel flexwerk en veel mensen werken als ZZP'er. Vaak niet uit eigen keus, maar dat liever dan een bijstandsuitkering. Want van de bijstand kan je haast nauwelijks van rondkomen. Als er iets stukgaat, zit je meteen in de schulden. En zelfs mensen met een baan hebben moeite de eindjes aan elkaar te knopen.

GroenLinks is daarom voorstander van een basisinkomen. Dat garandeert ieder een inkomen voor de eerste levensbehoeften en zorgt voor zoveel minder stress hoe het einde van de maand te halen. Het geeft ook de mogelijkheid om andere talenten te ontwikkelen of zinvol vrijwilligerswerk te doen.

GroenLinks Zaanstad vindt dat bijstand op maat geleverd moet worden en dat er in elk geval geen tegenprestatie moet worden afgedwongen. De bejegening door de gemeente van mensen gaat uit van vertrouwen in plaats van wantrouwen. De mens hoort centraal te staan.

Je mag niet kopje onder gaan door schulden. Schulden houden je gevangen in de armoede en gaan vaak over van de ene generatie op de andere. De kloof tussen rijk en arm blijft zo bestaan, GroenLinks wil deze cirkel doorbreken, want de dikte van je portemonnee mag niet uitmaken wat je kansen in het leven zijn. We grijpen zo vroeg mogelijk in bij dreigende schulden. Goede communicatie is belangrijk over de mogelijkheden die er zijn om mensen met een smalle beurs te ondersteunen. Geld daarvoor moet niet op de plank blijven liggen.

Er zullen altijd mensen blijven die een afstand tot de arbeidsmarkt zullen houden. De gemeente dient daarvoor beschutte werkplaatsen te organiseren en financieel ondersteunen.

Actiepunten werk en armoede:

1. Bij problematische schulden zal de gemeente die overnemen.
2. Huisuitzettingen vanwege schulden moeten te allen tijde worden voorkomen. De gemeente wordt meteen ingeschakeld bij twee maanden achterstand in huur- en/of zorgpremie.
3. De gemeente zet de collectieve zorgverzekering voort.
4. In de bijstand passen we de verplichte tegenprestatie niet toe. Bijstandsgerechtigden moeten niet met wantrouwen maar met vertrouwen tegemoet getreden worden. Maatwerk en goed contact helpen mensen verder in plaats van opsporen en handhaven.
5. GroenLinks Zaanstad wil zich inzetten voor een experiment met het basisinkomen.
6. Mensen die in de WW belanden, krijgen een training om goed met geld te leren omgaan, zodat bij terugval van inkomen mensen niet meteen schulden oplopen. Het liefst voorkomen we werkloosheid door vroegtijdige begeleiding naar omscholing of ander werk.
7. Voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, zal er altijd een mogelijkheid tot beschut werken moeten blijven. De gemeente dient daar financieel in bij te springen.
8. We breiden de minimamaatregelen uit. Bijvoorbeeld door een gratis stadspas voor minima tot 120% van het minimum inkomen. Dat is een uitstekend middel om zowel minima als ook werkende armen mee te kunnen laten doen met sport en cultuur.
9. De gemeente dient maatregelen ter ondersteuning van de minima breed uit te dragen om het bereik te vergroten.
10. GroenLinks is een tegenstander van payroll constructies (administratieve salariskantoren), die vergroten de afstand tussen werkgever en werknemer. De gemeente dient dat zelf niet toe te passen en gaat bij voorkeur ook niet in zee met bedrijven die een dergelijke constructie gebruiken.

2.3 Gelijke kansen

Om ieder kind gelijke kansen te geven is goed onderwijs essentieel. Kinderen die op hun vierde jaar al een achterstand hebben opgelopen, halen die heel moeilijk weer in. Daarom is GroenLinks een groot voorstander van voor- en vroegschoolse educatie. In sociaal zwakkere wijken zoals Poelenburg en Peldersveld dient dit bij voorkeur al te beginnen op tweejarige leeftijd. Wat we in die wijken leren, kunnen we toepassen in heel Zaanstad.

De zomervakanties onderbreken de lescyclus te lang; de zomerschool kan daar een overbrugging in vormen, zodat kinderen niet weer een achterstand oplopen. Het is in de coronacrisis gebleken dat online lesgeven nadeliger is voor de zwakkere kinderen. Daarom dienen verdere school sluitingen te allen tijde voorkomen worden.

Het blijkt steeds meer dat de schoolkeuze voor voortgezet onderwijs die al op 12- jarige leeftijd gemaakt moet worden, bepalend is voor je verdere leven. Leerkrachten moeten zich bewust zijn van onderadvisering en daarom goed kijken naar wat elk kind kan. Om achterstanden op latere leeftijd in te halen, moet doorstroming op het middelbaar onderwijs makkelijker worden, bijvoorbeeld door het bevorderen van brede scholen.

Er wordt veel van het onderwijzend personeel verwacht. Misschien wel teveel. Ook het passend onderwijs zorgt voor meer druk. Gezien de matige beloning is het geen wonder dat er momenteel een groot tekort aan leerkrachten is. Samen met schoolbesturen werkt de gemeente aan het tegengaan van de lerarentekorten en de hoge werkdruk. Het aanpakken van tekorten zou in de regio afgestemd moeten worden, zonder met elkaar te concurreren.

De politiek gaat niet over de inhoud van de lesprogramma's. De gemeente gaat wel over de schoolgebouwen en het onderhoud daarvan. In het basisonderwijs dient de inhaalslag voltooid te worden. Hetzelfde gaan we doen voor het voortgezet onderwijs. GroenLinks vindt het belangrijk dat de schoolgebouwen duurzaam zijn. Duurzame, frisse schoolgebouwen zijn goed voor het binnenklimaat en leerprestaties. Er moeten meer groene schoolpleinen komen.

Kinderen horen veilig naar school te kunnen gaan, bij voorkeur per fiets of te voet. Helaas worden kinderen steeds vaker per auto gebracht dat bij school tot parkeerproblemen en onveilige situaties leidt. Als kinderen niet meer op de fiets durven gaan, leren ze minder goed fietsen. En het is slechter voor het milieu.

Scholen in gemengde wijken leveren ook gemengde klassen op. Dat is een prima voorbereiding op het latere leven. Onze bevolking wordt ook steeds diverser. Niet alleen in afkomst maar ook in seksuele geaardheid. GroenLinks vindt het heel belangrijk dat daar goede voorlichting over wordt gegeven op middelbare scholen. Niet iedereen is gelijk, maar we zijn wel allemaal gelijkwaardig. Discriminatie, bewust en onbewust moet bestreden worden, zeker ook bij stagebeleid. GroenLinks omarmt de diversiteit in Zaanstad. Daarbij dient Zaanstad ook naar haar eigen personeelsbestand te kijken.

Op dit terrein dient Zaanstad zich nog sterker te profileren als Regenboogstad. Discriminatie naar seksuele geaardheid is uit den boze, zodat LHBTIQ+ers volwaardig op alle terreinen mee kunnen doen.

In 2022 komt de inburgering naar de gemeente toe. Dat heeft zeker voordelen, want er was een wildgroei aan bureautjes die de inburgeraars wel lieten betalen maar nauwelijks taallessen gaven. Dit kan nu door de gemeente beter aangepakt worden. Nieuwkomers dienen zo gauw mogelijk onze taal te kunnen spreken. Vrijwilligers kunnen daar ook bij helpen. De Bieb heeft daar diverse programma's voor. Taal is de toegang tot onze fysieke en digitale omgeving. Laaggeletterdheid vormt een grote belemmering tot het meedoen in onze maatschappij. Ervaringsdeskundigen zijn goede ambassadeurs om laaggeletterden daarin een eerste stap te laten zetten.

Actiepunten gelijke kansen:

- 1 We breiden voor- en vroegschoolse educatie uit over heel Zaanstad aan de hand van de lessen uit Poelenburg en Peldersveld.
- 2 We houden de zomerschool in stand zodat kinderen in de grote vakantie geen achterstanden oplopen.
- 3 We bevorderen doorstroming naar andere schooltypes, zodat kinderen met een aanvankelijk laag schooladvies een volledige schoolcarrière kunnen doorlopen.
- 4 Wel afstemming, maar geen concurrentie om lerarentekort aan te pakken. Door middel van een lerarenagenda stimuleren we instroom van leraren, en het behoud van het huidige personeel.
- 5 Samen met scholen kijken we hoe de schoolgebouwen duurzaam gemaakt kunnen worden, bijvoorbeeld door het instellen van een revolving fonds om zonnepanelen en groene daken of gevels te stimuleren. GroenLinks wil ook de schoolpleinen vergroenen; groen belemmert hittestress en bevordert het fysieke en mentale welzijn.
- 6 We bevorderen dat kinderen veilig lopend of op de fiets naar school kunnen.
- 7 We pakken discriminatie gestructureerd aan. We maken het mogelijk dat het Bureau voor Discriminatie voorlichting kan geven op alle middelbare scholen.
- 8 GroenLinks wil op alle mogelijke manieren de LHBTIQ+ -gemeenschap ondersteunen en dit ook uitdragen door bijvoorbeeld een roze zaterdag te organiseren en op de website te laten zien dat Zaanstad een regenboogstad is.
- 9 GroenLinks wil meer aandacht en voorlichting over het slavernijverleden in de Zaanstreek.
- 10 We pleiten voor een roze zaterdag in Zaanstad.
- 11 We geven duidelijk op de website van de gemeente aan dat Zaanstad een regenboogstad is en wat dat inhoudt.
- 12 GroenLinks wil meer aandacht voor het slavernijverleden in de Zaanstreek.
- 13 We schakelen de Bieb en haar vrijwilligers in bij de inburgering.
- 14 We zetten ervaringsdeskundigen in als ambassadeurs voor laaggeletterdheid.

3 Zaanstad: De leefbare stad

3.1 Wonen

De afgelopen jaren voltrok zich een woonramp. Goed en betaalbaar wonen is voor steeds minder mensen vanzelfsprekend. De wachtlijsten voor een sociale huurwoning zijn enorm, waardoor starters en mensen met lage inkomens nauwelijks aan een woning kunnen komen. Huurwoningen in de vrije sector zijn voor veel mensen onbetaalbaar.

GroenLinks vindt dat een dak boven je hoofd is een grondrecht is. Zaanstad heeft plannen om tot 2040 15 tot 20.000 woningen te bouwen. Het gaat vooral om betaalbaar bouwen, voor die mensen voor wie de tekorten het grootst zijn. GroenLinks stuurt daarom actief op de bouw van sociale huur- en sociale koopwoningen voor starters en eenpersoonshuishoudens. Met een dak boven je hoofd zijn andere problemen beter aan te pakken. Dakloosheid moet daarom altijd voorkomen worden.

Veel ouderen zouden best kleiner willen en kunnen wonen, terwijl veel jongeren te klein behuist zijn. Er moet volop ruimte zijn voor doorstroming en nieuwe en creatieve woonconcepten. Discriminatie bij het toewijzen van woningen is uit den boze. We staan voor goed verhuurderschap en het tegengaan van uitbuiting. Iedereen moet in elke wijk of buurt veilig en prettig kunnen wonen.

Er zijn grenzen aan de verdere verdichting van de stad. Wonen is meer dan stenen stapelen. Bij het bepalen van het nog te bouwen aantal woningen, staat altijd de vraag centraal of wijken prettig leefbaar, duurzaam, veilig en goed bereikbaar zijn, met voldoende groen, speelruimte en voorzieningen. Er moet stevig geïnvesteerd worden in bestaande woonwijken. Woningen dienen opgeknapt en verduurzaamd te worden. Als gemeente stimuleren we het wegwerken van achterstallig onderhoud, zoals de funderingsproblematiek en het gebrek aan isolatie.

Actiepunten wonen:

- 1 Alle nieuwbouw bestaat uit een percentage sociale huurwoningen van tenminste 40% en woningen in het middensegment (koop en huur) ook uit een percentage van 40%.
- 2 Bij het sturen op de woningvoorraad moet goed de totale voorraad in een buurt of wijk in de gaten worden gehouden. In buurten of wijken met vrijwel uitsluitend corporatiewoningen, voegen we juist woningen in het middensegment toe zodat mensen die het iets beter krijgen, in hun buurt kunnen blijven wonen.
- 3 We gaan in gesprek met institutionele beleggers en andere verhuurders over de maximale huurstijging. Zo blijven ook particuliere huurwoningen betaalbaar.
- 4 Om te kunnen sturen op het bouwen van betaalbare woningen, en alternatieve woonvormen moet de gemeente actief grond verweven voor dit doel.
- 5 Om de woningnood op korte termijn te verlichten, zorgen we voor tijdelijke woningen. Flexibele woonoplossingen die betrekkelijk snel en goedkoop kunnen worden gemaakt. De gemeente kan opdracht geven voor de bouw op eigen grond, of de bouw hiervan mogelijk maken op particuliere grond.
- 6 We moedigen het omvormen aan van leegstaande panden aan tot woningen of maatschappelijke voorzieningen, We gaan het gesprek met eigenaren aan, kijken of het bestemmingsplan aangepast kan worden, of kopen uiteindelijk het vastgoed aan.
- 7 Er moeten meer woningen voor ouderen komen zodat ouderen in hun eigen wijk kunnen blijven wonen. We maken het voor ouderen aantrekkelijker om door te stromen naar een beter passende woning in de eigen buurt. Deze woningen moeten dus gebouwd worden. Belangrijk is dat men niet méér, maar juist minder huur gaat betalen.
- 8 We bouwen meer jongerenwoningen.
- 9 We beperken 'verkamering' en woningsplitsing om leefbaarheid in buurten niet te veel

onder druk te zetten.

- 10 We stimuleren en maken alternatieve woonvormen mogelijk zoals coöperaties, woonzorgclusters en woongroepen. Maar ook mantelzorg en kangerowoningen.
- 11 We zetten bij nieuwbouw in op bereikbaarheid met het openbaar vervoer en de fiets.
- 12 Dakloze mensen krijgen een dak boven hun hoofd en structureel hulp bij het aanpakken van de andere problemen ("housing first").
- 13 We pakken het uitbuiten van huurders aan. Voor het verhuren van een woning of kamer is een verhuurdersvergunning verplicht. Wie huurders uitbuit, niet zorgt voor fatsoenlijke woonomstandigheden of discrimineert bij het toelaten van huurders, verliest zijn of haar vergunning.
- 14 Zaanstad wordt verantwoordelijk voor goede en voldoende huisvesting voor arbeidsmigranten. Bedrijven mogen alleen nieuwe arbeidsmigranten aanstellen als er fatsoenlijke huisvesting voor hen beschikbaar is.
- 15 De bestaande voorraad woningen moet kwalitatief verbeterd worden door huiseigenaren te ondersteunen met verduurzamen. Dit kan onder andere door subsidies en/of goedkope leningen te verstrekken. Zeker ook in nauwe samenwerking met woningbouwcorporaties.
- 16 De komst van een warmtenetwerk is een uitstekend moment om ook verdere renovaties door te voeren in bestaande woningbouw.
- 17 Het is belangrijk dat de funderingsproblematiek volop onder de aandacht blijft. En hulp en informatie aan te bieden aan bewoners Wanneer er nieuwe funderingen worden aangelegd met behulp van de gemeente, dient gekeken te worden hoe de woningen tegelijkertijd energiezuiniger gemaakt kan worden.
- 18 Zaanstad stopt met uitsluiten van mensen op basis van sociaal economische achtergrond. (Op basis van de zogenaamde Rotterdamwet).
- 19 Bij keuze voor renovatie of nieuwbouw is een van de uitgangspunten het behoud van de cultuur historisch waarde in de wijk.
- 20 We verbeteren leefbaarheid en kwaliteit van onze lintbebouwing door rommelige en verwaarloosde "onke" plekken aan te pakken.
- 21 Woningen zijn om te wonen en niet om mee te speculeren, daarom zijn we voor een zelfbewoningsplicht en een antispesulatiebeding bij nieuwe koopwoningen of verkoop van een sociale huurwoning. (voorrang voor koop als je een sociale woning achterlaat).

3.2 Cultuur, sport en maatschappelijke voorzieningen

Zaanstad koestert haar erfgoed, omarmt culturele vernieuwing, en laat ruimte voor creativiteit. Leefbaarheid en buurtgevoel zijn belangrijk en het is nodig dat belangrijke voorzieningen voor bewoners nabij zijn. De groeiende stad betekent dat voldoende voorzieningen zoals groen, cultuur, sport en buurthuizen belangrijker worden. Deze maatschappelijke voorzieningen vormen vaak het sociale hart van de buurt. Het is daarom belangrijk dat er een divers aanbod is, goed verspreid over Zaanstad. En dat de gemeente hen ondersteunt.

GroenLinks streeft naar een creatieve samenleving, waarin iedereen zich kan ontplooiën en uiten. Met een rijk aanbod aan kunst en cultuur, zodat iedereen ervan kan genieten en ook zelf kan maken. Ieder Zaans kind moet kennis kunnen maken met kunst en cultuur.

Een leefbare stad is ook een plek voldoende aanbod is op het gebied van bewegen en recreëren. Dat is niet alleen leuk, maar vooral ook erg gezond. Onze topsportlocaties zijn belangrijk, maar we moedigen sporten aan voor iedereen die dat wil.

Cultuur en sport hebben het zwaar te verduren. Zaanstad zal daarom deze sectoren moeten ondersteunen. En kansen pakken als ze er zijn, bijvoorbeeld in het sturen op verbindingen met het onderwijs, het verduurzamen van de panden, of het toegankelijk maken van de voorzieningen voor iedereen.

Vrijwilligers zijn de basis waar deze voorzieningen op drijven. We ondersteunen hen zo goed als kan, en stimuleren dat meer vrijwilligers zich kunnen inzetten bij verenigingen of initiatieven.

Actiepunten cultuur, sport en maatschappelijke voorzieningen:

- 1 Zaanstad zal de culturele sector moeten ondersteunen. Niet alleen financieel, maar ook het bieden van betaalbare en passende ruimte voor creativiteit. We stellen daarvoor een plan op.
- 2 Een gevarieerd Zaans kunst- en cultuuraanbod is een verrijking voor onze stad. We steunen broedplaatsen voor kunstenaars en creatieve makers.
- 3 In samenwerking met kunstenaars wordt gezien waar de openbare ruimte met kunst kan worden verrijkt. Kunst waarin ook de diversiteit van onze inwoners wordt weerspiegeld.
- 4 We zetten in op samenwerking tussen sportverenigingen, cultuur, onderwijs en andere voorzieningen. Dat kan door het slim combineren van aanbod, zoals naschoolse activiteiten.
- 5 We verruimen de mogelijkheden om sportgebouwen te gebruiken voor andere maatschappelijke activiteiten zoals huiswerkbegeleiding. De gemeente moedigt het goed gebruiken van sportvelden aan, zodat ze zo goed mogelijk worden gebruikt.

- 6 We zetten ons actief in voor de ondersteuning van sportmogelijkheden voor mensen met een beperking.
- 7 De gemeente investeert in amateursport: in en rond elke wijk is voldoende betaalbaar aanbod en vrije ruimte voor jong en oud om in verenigingsverband of individueel te bewegen.
- 8 Locaties zijn schaars, we sturen op het multifunctioneel gebruik van voorzieningen zoals de bibliotheken, buurthuizen, kinderboerderijen en musea etc.. Dit kan een mooie kruisbestuiving opleveren.
- 9 Er komen meer plekken in de openbare ruimte en parken om te bewegen bijvoorbeeld door fitnessstoestellen te plaatsen of skateparken aan te leggen.

3.3 Economie en toerisme

De komende jaren investeren we in duurzame economie. Zaanstad is een werkstad. Investeren in een duurzame economie leidt er toe dat meer werkgelegenheid wordt behouden of ontstaat voor Zaanse medewerkers. Door het stimuleren van de lokale makersindustrie creëren we werk en leerervaring voor jongeren die liever met hun handen werken. Zodra we bedrijventerreinen duurzaam en klimaatbestendig maken, zorgen we ook voor een beter vestigingsklimaat.

Er is een grote groep mensen die niet zo gemakkelijk werk vindt. Het gaat bijvoorbeeld om ouderen, mensen met weinig werkervaring, laag opgeleiden en mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Als de gemeente investeert in de economie, houden we oog voor, of stellen eisen aan het creëren van werkgelegenheid of opleidingsplekken.

Om groene groei mogelijk te maken, moeten we ook zuinig zijn. Zuinig met ruimte, materiaal en verkeersstromen. GroenLinks ondersteunt daarom de wijk economie en de menging van wonen en werken. In een wijk economie zijn werk en voorzieningen op de fiets of lopend te bereiken. Dat draagt bij aan de levendigheid in de buurt.

Toerisme biedt kansen voor de economie van Zaanstad. De bezoeker is welkom, maar bij het maken van plannen over toerisme en recreatie staan bewoner en natuur centraal. Robuustere natuur levert meerwaarde op voor de recreatie. Of het nu is in het Twiske, de stadsparken of de omliggende veenweidegebieden. We vinden het belangrijk dat de toeristische sector zo duurzaam en schoon mogelijk is. Er liggen veel kansen voor duurzaam toerisme en het cultureel erfgoed. Door als gemeente te investeren in de openbare ruimte, en in de bereikbaarheid voor bijvoorbeeld de voetganger, fietser en openbaar vervoer kan Zaanstad aantrekkelijk blijven. Op de Zaanse Schans zoeken we een balans tussen wonen, werken en bezoeken. De openbaarheid van het gebied is daarbij belangrijk.

Actiepunten economie en toerisme:

- 1 We werken verder in regionaal verband aan het ontsluiten en beschikbaar maken van middelen voor bedrijven om te investeren in de duurzame economie en innovatie.
- 2 Veel jonge mensen zitten vol goede ideeën. We maken als Zaanstad een plan ter bestrijding van jeugdwerkloosheid en het ondersteunen van jong ondernemerschap
- 3 De gemeente werkt een plan uit hoe we de diversiteit aan winkel en voorzieningen aanbod kan worden vergroot. Een divers winkelaanbod is van groot belang voor levende kernen.
- 4 Geld van de gemeente wordt beheerd door een bank die het zo duurzaam mogelijk belegt. Investerings die we doen stimuleren zo veel als mogelijk duurzaamheid en klimaatadaptie.
- 5 Zaanstad zet in op duurzaam inkopen en aanbesteden. Bij aanbestedingsopdrachten letten we niet alleen op prijs, maar voor op kwaliteit, duurzaamheid en social return
- 6 Zaanstad streeft naar een social return verplichting van 5 procent. Social return is een aanpak om meer werkgelegenheid te creëren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- 7 We stimuleren en vragen van deelnemingen, verbonden partijen en andere partners van de gemeente om volledig duurzaam te zijn.
- 8 We sturen aan op meer gebieden waar wonen en werken zijn gemengd, zoals het Achtersluispolder gebied en het Hembrugterrein. Dat betekent wel dat dit (schone) bedrijvigheid is, die goed kan samengaan met wonen.
- 9 We verleiden hotels etc. tot circulaire bedrijfsvoering gericht op het tegengaan van verspilling afval, energie en het vergroenen van de logistiek.
- 10 We stellen eisen aan organisatoren om hun evenementen en festivals zo duurzaam mogelijk te organiseren.
- 11 We zetten in op de kwaliteit van het overnachtingsaanbod. De beprijzing van overnachtingen, ook van vormen zoals AirBnB moet transparant en eenduidig zijn. Het is een instrument dat rekening houdt met de druk op de stad, of het onttrekken van woningaanbod
- 12 Bij het uitwerken van mobiliteits- en toerismeplannen spreiden we bezoekers over de stad, verminderen we verkeersoverlast, en stimuleren we schoon vervoer.

4 Zaanstad: De open stad

4.1 Democratie

Mensen zijn mondiger geworden. We weten zelf wat er leeft in de wereld en willen daarom meedoen, meedenken, meebeslissen. GroenLinks vindt het belangrijk dat bewoners en andere betrokkenen de ruimte krijgen voor eigen ideeën en meer zeggenschap krijgen. Daar hoort een gemeentebestuur bij dat luistert naar betrokken inwoners en organisaties en regelmatig in gesprek gaat over plannen en besluiten.

In de laatste decennia is burgerparticipatie een steeds prominentere rol gaan spelen in de samenleving. Participatie gaat over meedoen, meepraten, meedenken en meebeslissen. Overheden moedigen de betrokkenheid van burgers bij beleids- en besluitvorming steeds meer aan. In de Omgevingswet is het participeren van bewoners een belangrijk onderdeel, die nu verplicht wordt bij bouwprojecten. Hoe bewoners kunnen meedoen, kan nog wel een verbeterslag ondergaan. Het wordt vaak te laat ingezet en de verwachtingen zijn meestal te hoog. Deze zaken moeten goed beschreven worden in een participatieprotocol.

GroenLinks is er van overtuigd dat besluiten beter worden door betrokkenheid van bewoners en dat het leidt tot een groter draagvlak. Omdat participatie niet altijd als doel heeft dat iedereen het overal altijd eens wordt, is het belangrijk dat het duidelijk is waarover men kan participeren en wat er met de bijdrage wordt gedaan. GroenLinks vindt dat de rol van de gemeenteraad en college van B&W kan worden verbeterd, door van te voren kaders over besluitvorming mee te geven. Bijvoorbeeld een startnotitie bij elke ruimtelijke ontwikkeling waar heldere kaders, afspraken en verwachtingen over participatie zijn opgenomen.

Zaanstad heeft de laatste jaren zelf ook geëxperimenteerd met 'burgerparticipatie'. GroenLinks blijft het belangrijk vinden dat burgers beter bij het bestuur betrokken worden. Van de experimenten is de "Motiemarkt" – nu Ideeënmarkt genoemd - overgebleven. Dit is een bijeenkomst waar raadsleden ideeën kunnen 'adopter' van enthousiaste bewoners. Ook loopt nog steeds het project Jeugd en Democratie dat tot doel heeft om de scholieren beter bij de politiek te betrekken. GroenLinks wil nog verder onderzoeken hoe inwoners nog beter betrokken kunnen worden bij de lokale politiek. Ook groenadoptie – wat GroenLinks van harte toejuicht - is in feite een burgerinitiatief. GroenLinks vindt dat de gemeente creatief moet blijven in de zoektocht om meer bewoners bij de stad te betrekken.

Zaanstad is een stad met vele kernen. GroenLinks is er een groot voorstander van om met de Zaanse raad ook buiten het stadhuis te vergaderen. Dat kan het bijwonen van raadsvergaderingen door onze burgers bevorderen. In plaats van belemmeringen moeten we denken in mogelijkheden.

Actiepunten democratie:

2. Bij elke ruimtelijke ontwikkeling in de stad wordt de gemeenteraad in staat gesteld bij de start zich uit te spreken over kaders, randvoorwaarden en participatie.
3. De gemeente moet aan de voorkant de regie pakken bij de participatie met de stad zodat de belangen van de bewoners goed geborgd worden.
4. We bevorderen actief experimenten met burgerparticipatie.
5. Samen met de groep Jeugd en Democratie bestuderen we de mogelijkheden voor een jeugdraad.
6. De gemeenteraad vergadert vaker buiten het stadhuis.
7. We starten met een experiment met een burgerraad of een burgerbegroting. Bij een burgerraad praat een door loting bepaalde groep inwoners mee over complexe problemen. Dat geeft burgers de mogelijkheid om op basis van financiële middelen met plannen te komen voor hun straat, buurt of wijk.

4.2 Dienstverlening

Dienstverlening is het visitekaartje van onze stad. Voor GroenLinks speelt ons mooie stadhuis daarbij een belangrijke rol. Het zou veel meer de functie van een ontmoetingsplaats moeten krijgen. Niet alleen om gemeentezaken te regelen, maar ook om met elkaar in gesprek te raken. Het is prima dat de gemeente wil bevorderen om zaken digitaal af te handelen. Maar GroenLinks vindt dat het mogelijk moet blijven om zaken fysiek af te handelen. GroenLinks zou in de publiekshal ook graag een gastvrouw of gastheer willen zien die mensen op weg kan helpen om de juiste instantie te vinden die kan helpen. Dat voorkomt dat mensen van het kastje naar de muur gestuurd worden

De gemeente gaat over veel complexe zaken. De hele maatschappij is ingewikkelder geworden. Zelfredzaamheid is niet een ieder gegeven. Wanneer bewoners ergens niet uitkomen, moet de gemeente het gesprek kunnen aangaan en meedenken over oplossingen. GroenLinks vindt het heel belangrijk dat alle publieke voorzieningen, fysiek of digitaal, toegankelijk zijn voor mensen met een beperking. Dat dient met enige regelmaat getest te worden met ervaringsdeskundigen

Voor de digitale benadering is de website van Zaanstad een belangrijk beginpunt, maar ook niet voor iedereen makkelijk toegankelijk. Wij zouden bijvoorbeeld graag zien dat er meer met pictogrammen gewerkt wordt, dat is voor veel mensen duidelijker.

Actiepunten dienstverlening:

- 1 Stel een gastvrouw beschikbaar die mensen kan helpen om de juiste instantie te vinden.
- 2 De gemeentelijke communicatie moet helder, persoonlijk en toegankelijk zijn door ingewikkeld taalgebruik te vermijden en gebruik te maken van symbolen en pictogrammen.
- 3 Wie niet digitaal vaardig is, krijgt hulp bij de gemeentelijke dienstverlening.
- 4 We testen regelmatig samen met ervaringsdeskundigen de toegankelijkheid van publieke voorzieningen voor mensen met een beperking.
- 5 Naast de website van Zaanstad is er nog de website buitengewoon.zaanstad.nl waar veel nuttige informatie over groen en herinrichtingsprojecten te vinden is. GroenLinks vindt dat daar meer bekendheid aan moet worden gegeven, dat spaart veel informatieverzoeken uit.
- 6 Een app voor meldingen in de openbare ruimte zou zeer welkom zijn. Daarbij zou ook de stand van zaken van de melding vermeld moeten worden.
- 7 GroenLinks wil klanten, bewoners en ervaringsdeskundigen nauwer betrekken en invloed geven bij de uitvoering en beoordeling van de dienstverlening
- 8 GroenLinks zorgt ervoor dat de gemeente haar eigen tegenspraak en meedenkkraft organiseert: cliëntenraden, burgerpanels en mensen met een uitkering moeten vaker kunnen vertellen hoe zij de dienstverlening van ervaren.
- 9 De gemeente werkt eraan om alle gemeentelijke instanties toegankelijk te maken voor mensen met een beperking in overeenstemming met het Verdrag voor mensen met een handicap van de Verenigde Naties.

